

La força dels detalls

Francesc Serés és un dels narradors més sòlids dels nascuts després dels anys setanta, atés que la seua obra posseeix amplitud de mires i ha explorat amb valentia fronts diferents. La seua producció avança en forma de projectes d'una potent ambició literària. Les tres primeres novel·les, agrupades sota un títol tan definitori com *De fems i marbres*, s'encaminen a mostrar i a recrear una vida fonamentada en la cultura de la terra, la seua desintegració i les tensions i fugides cap al món urbà. Des d'aquesta dinàmica Francesc Serés desplega l'obsessió dels homes del camp per perpetuar el treball i la memòria familiars, perquè, des del seu punt de vista, «la paraula» constitueix «una veritable unitat que mai no podria trencar-se», i la lluita desesperada contra el temps que ho assola tot i la urgència de pensar sense parar, tot i tenir la impressió o la certesa de no arribar enlloc.

Els espais, a més a més, tenen un valor extraordinari, ja que, col·locats en un context determinat, amaren de sentit les vivències dels individus. L'autor juga amb la idea força atractiva —pouada, segons confessió pròpia, en Levi-Straus— que els llocs i les històries, siguen fictícies o no, es comuniquen a través dels homes. Amb un material de tal factura projecta un ventall fantàstic de suggeriments i aporta a la seua literatura una mirada profundament humana d'alta tensió dramàtica.

Les dues obres que Francesc Serés escrigué tot seguit eixamplen algunes de les coses esmentades fins ara i les situen també en el món de les ciutats i en la Catalunya del present. Amb *La força de la gravetat* i *Matèria primera*, des de la ficció, en un cas, i des de la crònica més o menys documental, en l'altre, l'autor s'atreveix a configurar vides sense *copyright*, personatges anònims els quals a través del seu testimoni o un tall de la seua vida filmen amb paraules el seu treball i l'esforç per construir el seu *modus vivendi*; els veiem com s'ho apanyen per tirar endavant, com lluiten contra tota mena d'entrebancs i com s'enfronten als drames que els afecten i els contemplem en les seues fugides i misèries, però també en les satisfaccions. Potser en

algunes històries podem veure una certa èpica de l'esforç, com sembla bastant evident en *De fems i de marbres*. En els relats n'hi algun besllum, però seria més oportú parlar de compromís personal amb el treball o fer les coses per dignitat. Sovint els personatges no es plantegen cap cosa, simplement van fent. Així, el narrador de *Matèria primera* diu d'un personatge que «només recorda l'anar passant, l'anar tirant enmig d'un atzar que decideix per ella». Hi trobem un conjunt considerable de registres, de veus, d'hàbitats geogràfics diferents que dibuixen una cartografia fecunda i complexa de la Catalunya actual. En el conjunt dels dos llibres de relats recorrem el caos fabulós i controlat que representa la zona de mercaderies d'un port, coneixem un metge rural, un pescador convertit en propietari d'una tenda per a turistes, un vigilant forestal, un taxista, un cambrer, un fisioterapeuta, una jove que prefereix la seguretat d'un marit ric a la independència i una jove que renuncia a una carrera investigadora, sense oblidar, una assem-

blea sindical, el problema de l'addicció a les drogues... Com es pot comprovar, Serés s'esforça per oferir una galeria considerable de personatges i situacions construïts amb una veracitat admirable. Sovint els protagonistes de Serés són depassats per les circumstàncies, es troben en moments de prendre resolucions on són només un peça més i l'únic que poden fer és tractar d'esquivar els obstacles i, encara que l'inèrcia dels fets és la que mana, procurar no eixir massa escaldats. El repertori de realitats és cisellat amb sobrietat i cruesa, no exempt de calidesa, on els individus carreguen amb les seues creus, les seues tragèdies, i veiem com s'hi resisteixen, com les gestionen i les estratègies que desenvolupen per tal de sobreviure.

La vida rural i la realitat més rabiosament actual omplien de vida les pàgines de Francesc Serés, però l'enfocament que en fa no és gens convencional i cau molt lluny del costumisme. Té una voluntat d'estil, que fa que cada obra nova siga executada com un repte narratiu. Serés tracta els gèneres que practica amb un objectiu renovador i ben personal. Així, les novel·les de *De fems i de marbres* s'allunyen de les novel·les habituals, perquè defugen de la trama i funcionen com a relats autònoms d'un lirisme intens, però contingut, i un estil hiperrealista, amatent del detall i centrat en les sensacions i reflexions del narrador o dels protagonistes. La falta d'un centre clarament definit decanta l'univers narratiu cap a una madeixa de veus i impressions i històries que s'acumulen i s'integren i que ofereixen al mateix temps un cert aire imprecís, irreal o fantasmagòric. Ens trobem en situacions concretes però alhora perdudes en la immensitat de l'espai, engegades per la llum o diluïdes per la boira. D'ací sorgeix la potència literària de Francesc Serés, que conta històries que ens sonen però, pel fet de ser dites en un context diferent o escrites des d'una perspectiva distinta, aporten sentits nous.

Francesc Calafat